

Några ord vid en manifestation för fred mellan Israel och Palestina

av

Hans Corell

**Immanuelskyrkan
Stockholm den 10 januari 2009***

Ärade församling,

Jag ser det som min uppgift att vid denna manifestation tala om lagen och rättsstaten. Som före detta domare och rättschef i mitt eget land och som FN:s rättschef i 10 år är det min plikt att tala klarspråk.

Vad vi de senaste dagarna bevittnat genom medierna – i den utsträckning de haft möjlighet att ge en korrekt bild av händelseförloppet – är en tragedi. Det är svårt att göra sig en föreställning om det mänskliga lidande som drabbat många oskyldiga människor genom de krigshandlingar som ägt rum.

Men det vi bevittnat är också klara brott mot folkrätten. En självklar utgångspunkt vid analysen måste vara att det är fullständigt oacceptabelt och i klar strid med internationell rätt att från ett territorium urskillningslöst avfyra raketer mot ett grannland i syfte att skada civila. Detta måste med kraft fördömas. En viktig uppgift för framtiden blir att utreda vem som bär ansvaret för dessa terroristhandlingar. Särskilt viktigt är det att det blir klarlagt i vad mån andra stater och deras företrädare ligger bakom. De skyldiga måste ställas till ansvar.

Samtidigt måste man i analysen vara klar över att parterna har haft lång tid på sig att åstadkomma en lösning av konflikten i Mellanöstern. Det är mer än 60 år sedan staten Israel bildades. I över 40 år har Israel ockuperat Västbanken och Gaza. Det är här den huvudsakliga orsaken till konflikten ligger. Ett särskilt motbjudande inslag är att konflikten cyniskt underblåses av andra.

Den 22 november 1967 uttalade FN:s säkerhetsråd i resolution 242 att Israel skulle dra sig tillbaka från de områden som ockuperats under den senaste konflikten och underströk att alla stater i området har rätt att leva i fred inom säkra och erkända gränser.

Som vi alla vet väntar denna fråga ännu på sin lösning. I själva verket har situationen förvärrats genom att Israel systematiskt tillåtit bosättningar på palestinskt territorium, trots att dessa förklarats vara olagliga av tre av FN:s huvudorgan, däribland Internationella domstolen.

Israel bygger murar och stängsel på palestinskt territorium trots att Internationella domstolen förklarat detta vara olagligt. Rapporten från FN:s särskilde rapportör om

---

* Manifestation organiserades av Amnesty, Diakonia, Kvinna till Kvinna, Rädda Barnen och Röda Korset.

situationen för de mänskliga rättigheterna på de ockuperade palestinska områdena från januari förra året är en skrämmande läsning. (Professor John Dugard i UN doc. A/HRC/7/17)

Allt detta har givetvis genom åren skapat en känsla av desperation på den palestinska sidan. Kan man ens skönja en strimma av hopp vid horisonten?

Här, menar jag, vilar ansvaret tungt på det internationella samfundet. Framför allt måste vi rikta blickarna mot FN:s säkerhetsråd som inom FN är det organ som i första hand svarar för uppgiften att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Särskilt viktigt är det att de fem permanenta medlemmarna följer lagen och tar sitt ansvar.

Vetorätten är en rättslig och politisk realitet. Men i dagens värld kunde man faktiskt vänta sig att de fem permanenta medlemmarna kom överens om att ingen skall behöva lida för att någon av dem till följd av sekundära motiv vill förhindra ett resolut ingripande från rådets sida.

Den 8 januari antog säkerhetsrådet resolution 1860 (2009) där rådet bland annat uppmanar till ett omedelbart, varaktigt och fullt ut respekterat eldupphör som leder till de israeliska truppernas tillbakadragande från Gaza. Rådet åberopar också visionen om en region där två demokratiska stater, Israel och Palestina, lever sida vid sida i fred med säkra och erkända gränser och hänvisar till sin resolution 1850 (2008) som antogs så sent som den 16 december förra året.

Många hade nog väntat sig att också USA skulle rösta för den senaste resolutionen. Men icke! Genom sitt agerande under en lång följd av år har faktiskt USA ett stort ansvar för situationen i Mellanöstern. Låt oss hoppas att den nytillträdande presidenten kan visa prov på det statsmannaskap som man har rätt att förvänta sig av den som leder världens mäktigaste nation.

Det senaste är att parterna i konflikten förkastar säkerhetsrådets resolution. Något sådant skall rådet helt enkelt inte tolerera. Vi har anledning att förvänta oss att rådet reagerar snabbt och med kraft. EU måste också ta sig samman och agera.

Under de senaste 20 åren har jag varit djupt involverad i upprättandet av krigsförbrytartribunalerna för före detta Jugoslavien och Rwanda, den stående Internationella brottmålsdomstolen, specialdomstolen för Sierra Leone och de särskilda kamrarna i Kambodjas nationella domstolar.

Jag kan inte se att situationen i Mellanöstern skiljer sig från andra situationer där statssamfundet gått samman för att se till att misstänkta krigsförbrytelser utreds och att de ansvariga ställs inför rätta.

I det nuvarande läget riktas beskyllningar åt olika håll. Ingen skall dömas ohörd. Just därför är det viktigt att beskyllningarna utreds på ett professionellt sätt så att alla och inte minst de direkt berörda kan få svar på frågan var ansvaret ligger. Genom att ställa de direkt ansvariga inför rätta erbjuds också möjligheten att från scenen få bort de aktörer som kan vara orsaken till att fredsanstängningarna misslyckas.

Till sist:

I juni förra året samlades här i Sverige medlemmarna i InterAction Council of Former Heads of State and government (ett aktionsråd för förutvarande stats- och regeringschefer). Ordförande är för närvarande förutvarande statsministern Ingvar Carlsson. De 21 medlemmar som var närvarande och som representerade hela den politiska färgskalan uttalade i en kommuniké den 27 juni bland annat:

- Vi erkänner att de utmaningar mänskligheten står inför måste mötas med multilaterala lösningar inom ett regelbaserat internationellt system;
- Vi understryker vikten av att säkerhetsrådet utövar sitt mandat effektivt och med beslutsamhet i överensstämmelse med det ansvar som åligger rådet enligt FN-stadgan;
- Vi understryker med eftertryck att den palestinsk-israeliska konflikten förblir den primära frågan i Mellanöstern och att endast en förhandlad politisk uppgörelse som omfattar alla relevanta sektorer kan åstadkomma en varaktig fred.

Visa ord från en tidigare generation! Den fråga jag ofta ställt mig på senare år är varför det är så svårt att överbringa visdom och besinning från en generation till en annan. Jag har fastnat för ett 2 500 år gammalt citat – slutkören ur Antigone av Sofokles (495-405 f. Kr.). Låt mig också vid detta tillfälle sluta med detta citat, här i Hjalmar Gullbergs översättning:

Besinning – så heter vår yppersta väg
till lyckan. Och kränk ej de evigas lag!
På herrar med mäktiga ord i sin mun
skall straffet slå ner med mäktiga slag
och lära dem sist
på ålderns dagar besinning.